

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

ZNB 3006 Frezenbergstraat-Noord,
Nonnenbossenstraat en
Elleboogstraat

Zonnebeke, West-Vlaanderen

2023J318

ARCHEOLOGIENOTA

Programma van Maatregelen

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Wouter Van Goidsenhoven

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN	3
1.1 Administratieve gegevens	3
1.2 Synthese	5
1.3 Gemotiveerd advies	6
1.4 Programma van Maatregelen	8
1.4.1 Onderzoeksdoelen en vraagstelling opgraving	8
1.4.2 Onderzoeksmethode en –strategie	9
BIBLIOGRAFIE	18
BIJLAGE	19

INLEIDING

De initiatiefnemer plant wegenis- en rioleringswerken aan de Frezenbergstraat-Noord, de Nonnenbossenstraat en Elleboogstraat. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt **25 301 m²**.

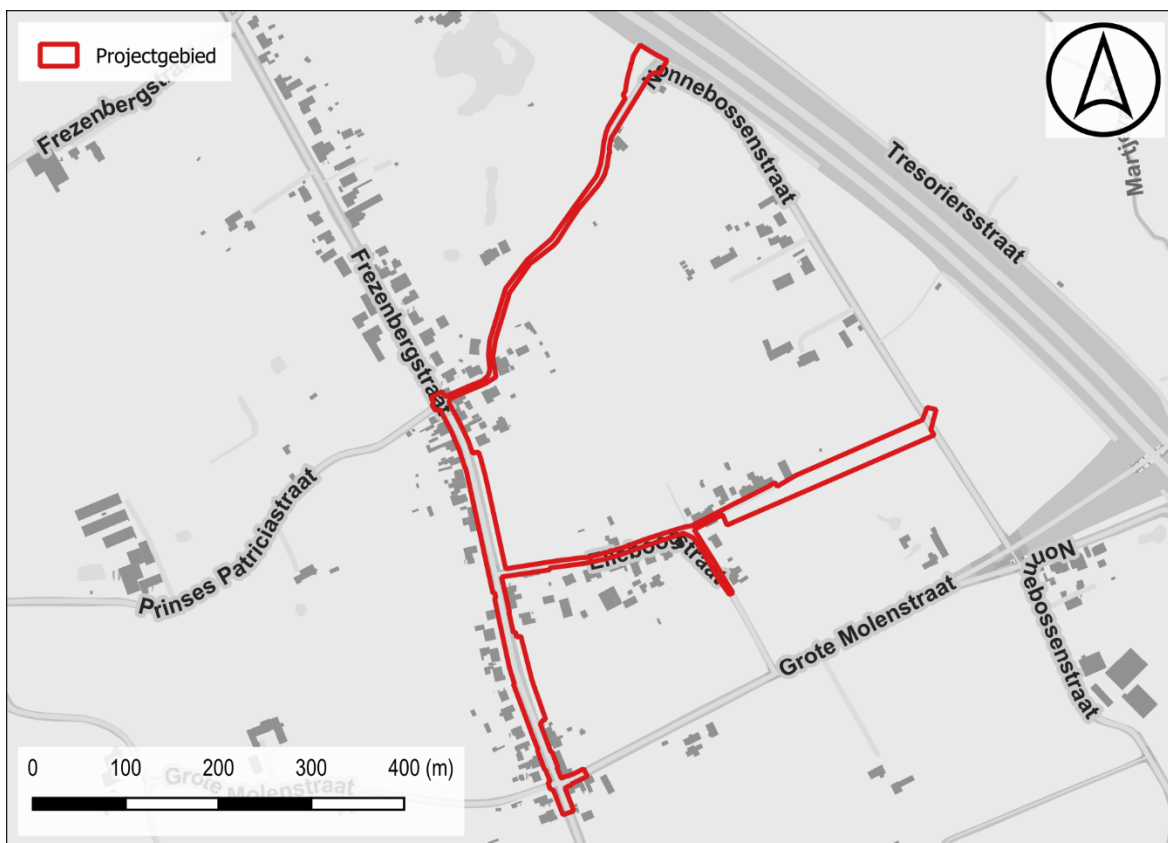
Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone deels bestemd als woongebied met landelijk karakter en deels bestemd als agrarisch gebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 1000 m² bedraagt en de gecombineerde oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft meer dan 3000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023J318	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
BOUNDING GEOMETRY	X ₁ : 49845	Y ₁ : 171773
	X ₂ : 51899	Y ₂ : 173242
KADASTER	Zonnebeke Afdeling 1, Sectie D, nummers 338C, 338A, 342B, 297M, 295C, 1003D, 237A, 236, 235, 232F, 245C, 217A2	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de aanleg van nieuwe riolering langsheen delen van de Frezenbergstraat, Elleboogstraat en Nonnebossenstraat te Zonnebeke. In het kader van de geplande werken wordt eveneens een zone voor grondverbetering in ophoging voorzien aan de Kasteeldreef. De nieuwe riolering wordt deels aangelegd onder de huidige weg, deels binnen bestaande en nieuw te realiseren grachten. In het noordelijk deel van het projectgebied wordt een bufferbekken aangelegd. De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt **1,17 ha**. Het overgrote deel van de werken zal plaatsvinden ter hoogte van bestaande wegenis en grachten.

Zonnebeke is gelegen in de zandleemstreek. Het centrum van Zonnebeke is gelegen op de Midden-West-Vlaamse heuvelkam. De geplande werken liggen op de westelijke flank van deze heuvelkam. De westelijke zijde van de heuvelkam wordt ingesneden door o.a. de Bellewaerdebeek, Zonnebeek, Martjevaart en Verlorenhoekbeek. De Quartairgeologische kaart geeft langsheen het volledige traject een profielopbouw weer bestaand uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. Tevens kunnen hellingsafzettingen voorkomen binnen het profiel of kan het eolisch dek afwezig zijn. De bodemkaart geeft langsheen het tracé een samenspel weer van relatief natte tot profielloze hydromorfe of colluviale bodems. De waterhuishouding ter hoogte van het meeste van deze bodems is zeer pover. Het eolisch dek is er relatief dun en op bepaalde plaatsen dagzomen de Tertiaire afzettingen die grotendeels bestaan uit kleiige sedimenten. Deze waterzieke gronden waren in het verleden vermoedelijk minder geschikt voor permanente bewoning of bewerking zonder intensieve ontwatering.

De cartografische gegevens reflecteren dan ook een zeer bosrijke omgeving. Op de Ferrariskaart zijn de duidelijk hoger gelegen delen van de omgeving als akkerland ingekleurd. Langsheen het tracé van de huidige Frezenbergstraat, Nonnebossenstraat en Elleboogstraat is voornamelijk akkerland aangegeven. Een deel van het huidige stratenpatroon is reeds te herkennen op de kabinetskaart. Ter hoogte van de Kasteeldreef is voornamelijk bos weergegeven. Op de Vandermaelenkaart is te zien dat het bosareaal significant kleiner en versnipperd is worden.

Na de Eerste Slag om Ieper komt de frontlinie in een wijde boog ten oosten van de stad Ieper te liggen. Zonnebeke bevindt zich op dat moment 1 à 2 km achter de frontlijn. Tijdens de Tweede Slag om Ieper schuift de frontlinie over het plangebied en komt Zonnebeke net achter de Duitse zijde van het front te liggen. Er dient rekening gehouden te worden met de mogelijke aanwezigheid van een aanzienlijke hoeveelheid gesneuvelden die nooit terug gevonden zijn. Na de Tweede Slag volgt een fase van consolidatie waarbij langs beide zijden van het front het loopgravenstelsel sterk wordt uitgebreid. Het plangebied komt te liggen ter hoogte van de Duitse tweede linie. Tijdens de Derde Slag wordt de omgeving van het plangebied herleidt tot een waar slachtveld. Het offensief verloopt traag en chaotisch, kan opgesplitst worden in verschillende cruciale veldslagen en uiteindelijk worden de beoogde doelen niet behaald. Ontelbare Duitse en Gemenebest soldaten sterven en velen werden nooit terug gevonden. De kans dat zich nog gesneuvelden in de bodem bevinden ter hoogte van het geplande rioleringstraject wordt dan ook als zeer hoog ingeschat. In 1918, na de Russische revolutie, proberen de Duitse strijdkrachten in een laatste offensief de linies te doorbreken. De meeste geallieerde terreinwinst van de Derde Slag wordt opgegeven en het plangebied komt op meer dan een kilometer achter het front te liggen. Operatie

Georgette blijkt echter de doodsteek voor het uitgeputte Duitse leger. Het plangebied wordt bevrijd tijdens het Bevrijdingsoffensief in het najaar van 1918. In functie van oorlogserfgoed werd reeds een historische studie opgemaakt op basis van militaire luchtfoto's en loopgravenkaarten. Hieruit blijkt dat zo goed als langs het volledige rioleringsstracé structuren aanwezig zijn uit verschillende fasen van WOI. Dit betreft loopgraven, bunkers, schuilplaatsen, smalsporen, prikkeldraadversperringen, militaire wegen, geschutsopstellingen ed.. Ter hoogte van de zones waar geen structuren zijn gekarteerd dient echter evenzeer uitgegaan te worden van een significante trefkans inzake stoffelijke resten en niet gekarteerde, ad-hoc opgeworpen structuren.

In de omgeving van het plangebied werd reeds onderzoek uitgevoerd. De meerderheid van de gekende waarden in de ruime omgeving betreft relictten uit WOI erfgoed. Langs de Frezenbergstraat, Bellewaardestraat, Oude Kortrijkstraat en Menenstraat werd, naar aanleiding van rioleringswerken, reeds een gefaseerde archeologische opgraving uitgevoerd. Hierbij werden meerdere structuren uit WOI opgegraven zoals loopgraven, schuilplaatsen, een bunker, materiaaldumps in bomkraters, etc.. Daarnaast werden bij het opgravingswerk 13 individuen geborgen waarvan er 7 met zekerheid toebehoren aan de troepen van het Gemenebest. Bij de aanleg van een gasleiding werden in 2006 aan de hoek van de Frezenbergstraat en de Elleboogstraat 5 begraven, Australische soldaten aangetroffen. Zeer waarschijnlijk gaat het hier over een restant van een grotere, tijdelijke begraafplaats die slechts ten dele was geruimd. Er moet dan ook rekening gehouden worden dat de omgeving door de zeer intense artilleriebombardementen was herschapen tot een gigantisch kraterlandschap waarbij elk herkenningpunt was vernield waardoor begraafplaatsen niet of slechts gedeeltelijk konden worden teruggevonden na de veldslag.

Concreet dient ter hoogte van het plangebied voornamelijk uitgegaan te worden van een trefkans inzake oorlogserfgoed. Dit bestaat enerzijds uit defensieve structuren zoals loopgraven, schuilplaatsen, versperringen en anderzijds uit een zeer grote trefkans in achtergelaten oorlogsslachtoffers. De werkzaamheden die buiten de bestaande wegenis vallen worden in opbouw gerealiseerd waardoor ondergronds erfgoed er niet wordt bedreigd. Vanwege de grote trefkans inzake oorlogserfgoed en stoffelijke resten en het lineaire karakter van de geplande werken wordt een vlakdekkende opgraving van de zones die zijn afgebakend in de historische studie in dit geval als meest geschikte onderzoeksmethode ingeschat.

1.3 Gemotiveerd advies

Uit de gegevens van het bureauonderzoek bodemonderzoek blijkt een beduidende trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting ter hoogte van de te onderzoeken zones bestaat uit relictten van WOI, inclusief gesneuvelden.

Volgende onderzoeksmethoden werden overwogen:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend, gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten. Eén van de meest voorkomende voorbeelden waar doorgedreven archivalisch onderzoek nodig is betreft locaties binnen het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog.

De cartografische gegevens wijzen op een bosrijke omgeving. Teneinde de trefkans inzake oorlogserfgoed in te schatten werd reeds een studie opgemaakt op basis historische bronnen, luchtfoto's en loopgravenkaarten. Uit deze studie kan afgeleid worden dat zich een kluwen aan loopgraven en andere structuren langsheen de rioleringstrajecten bevinden. Tevens moet, langs het volledige tracé, rekening gehouden worden met een zeer grote trefkans inzake de aanwezigheid van gesneuvelden uit zowel de Tweede als Derde Slag om Ieper en een grote hoeveelheid niet-ontplofte munitie.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk bodemonderzoek kan altijd zinvol zijn indien er een onzekerheid is over de bodemopbouw, bewaringscondities of verstoringsgraad.

Vanwege de grote vernielingen die zijn aangericht tijdens WOI is een landschappelijk bodemonderzoek weinig zinvol. Puntwaarnemingen volstaan in dit geval niet om de bodemopbouw en verstoringsgraad te evalueren. Deze kan efficiënter binnen een ruimer kader geëvalueerd worden door middel van gerichte profielregistratie.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals muurresten, funderingen of metalen structuren. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

Een voorafgaand geofysisch onderzoek wordt als weinig zinvol ingeschat. Aanwezige structuren kunnen tijdens de opgraving in kaart gebracht en ex-situ bewaard worden.

-verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennend archeologisch onderzoek heeft als doel bewaarde vondstenconcentraties in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waarneming kan met behulp van een waarderend archeologisch booronderzoek in een denser grid de eigenlijke artefactenconcentratie gelokaliseerd worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten of een opgraving in functie van een bewaarde artefactensite.

Vanwege de schaal van de bombardementen tijdens de Tweede Slag, maar vooral ter voorbereiding van de Derde Slag om Ieper en de reeds aanwezige infrastructuur wordt de kans op het aantreffen van in-situ bewaarde artefactenconcentraties als minimaal ingeschat.

-veldkartering: een veldkartering bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die regelmatige oppervlaktebewerking kennen. De kartering wordt uitgevoerd in parallelle raaien met een regelmatige tussenafstand. Op basis van waarnemingen kunnen eventueel interessante zones afgebakend worden. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

Het uitvoeren van een veldkartering is niet mogelijk.

-proefsleuven: een proefsleuvenonderzoek heeft als doel steekproefsgewijs het terrein archeologisch te inventariseren en vanuit de resultaten van dit vooronderzoek over de aanwezigheid van relevant erfgoed en de impact van de geplande werken hierop.

De beschikbare gegevens wijzen op een zeer grote trefkans inzake relictten uit verschillende fasen van WOI. In principe zou een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode zijn om dergelijk, grondvast erfgoed in kaart te brengen. Vanwege de lineaire vorm, soms beperkte oppervlakte en zeer grote trefkans inzake structuren en stoffelijke resten wordt deze onderzoeksmethode als weinig efficiënt ingeschat. Een proefsleuvenonderzoek zal op de meeste zones meer dan waarschijnlijk leiden tot verder, vlakdekkend onderzoek en wordt, los van de logistieke implicaties, dan ook als een overbodige stap binnen het onderzoekstraject gezien.

-opgraving: op basis van het gevoerde bureauonderzoek is het duidelijk dat het volledige projectgebied zich situeert in een uiterst dense zone voor het aantreffen archeologische resten uit de Eerste Wereldoorlog. Ter hoogte van de zone voor grondverbetering is een vervolgonderzoek, niet noodzakelijk, aangezien er geen bodemingrepen aan te pas komen. Voor de zone ter hoogte van de huidige weg is het kennispotentieel voldoende duidelijk, ook zijn de te nemen maatregelen voor de aanpak van een opgraving duidelijk. De impact van de geplande werken op het bodemarchief is evenzeer duidelijk. De aanwezige archeologische resten zullen door de geplande werken vernietigd worden.

Omwille van bovenstaande wordt meteen een archeologische opgraving geadviseerd binnen de geselecteerde zones op basis van de luchtfotografische studie. Gezien de aard van het plangebied en de aard van de geplande werken, wordt geadviseerd om de geselecteerde voorafgaandelijk op te graven.

1.4 Programma van Maatregelen

1.4.1 Onderzoeksdoelen en vraagstelling opgraving

Algemeen

- In welke mate is het terrein reeds verstoord?
- Zijn er sporen aanwezig? Indien ja, zijn die van natuurlijke of antropogene oorsprong?
- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe is de chronologische opbouw van de aanwezige archeologische resten?
- Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden?
- Zijn menselijke resten aanwezig?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen de historische kennis van de slagen bij Ieper?
- Bevestigt het archeologisch onderzoek de verwachting, gecreëerd op basis van het bureauonderzoek en historisch desktoponderzoek?

Structuren

- Hoe zijn de loopgraven, schuilplaatsen,... opgebouwd?
- Kunnen meerder fasen in de structuren opgemerkt worden? Zijn er herstelling uitgevoerd?
- Kunnen vondsten wijzen op de datering of aanwezige troepen binnen de structuren? Hoe verhoudt dit zich tot de informatie uit de historische desktopstudie?

Gesneuvelden

- Zijn stoffelijke resten aanwezig?
- Betreft het geïsoleerde graven, een kleine begraafplaats aan het front of gesneuvelden in bomkraters?
- Geven de gerelateerde vondsten een indicatie van datering of nationaliteit op? Kan het regiment e.d. bepaald worden?
- Kunnen de gesneuvelden gekoppeld worden aan een bepaalde slag of gevecht?
- Wat zijn de bevindingen van het fysisch antropologisch onderzoek?
- Kunnen deze bevindingen in combinatie met de vondsten eventueel identificatie mogelijk maken?

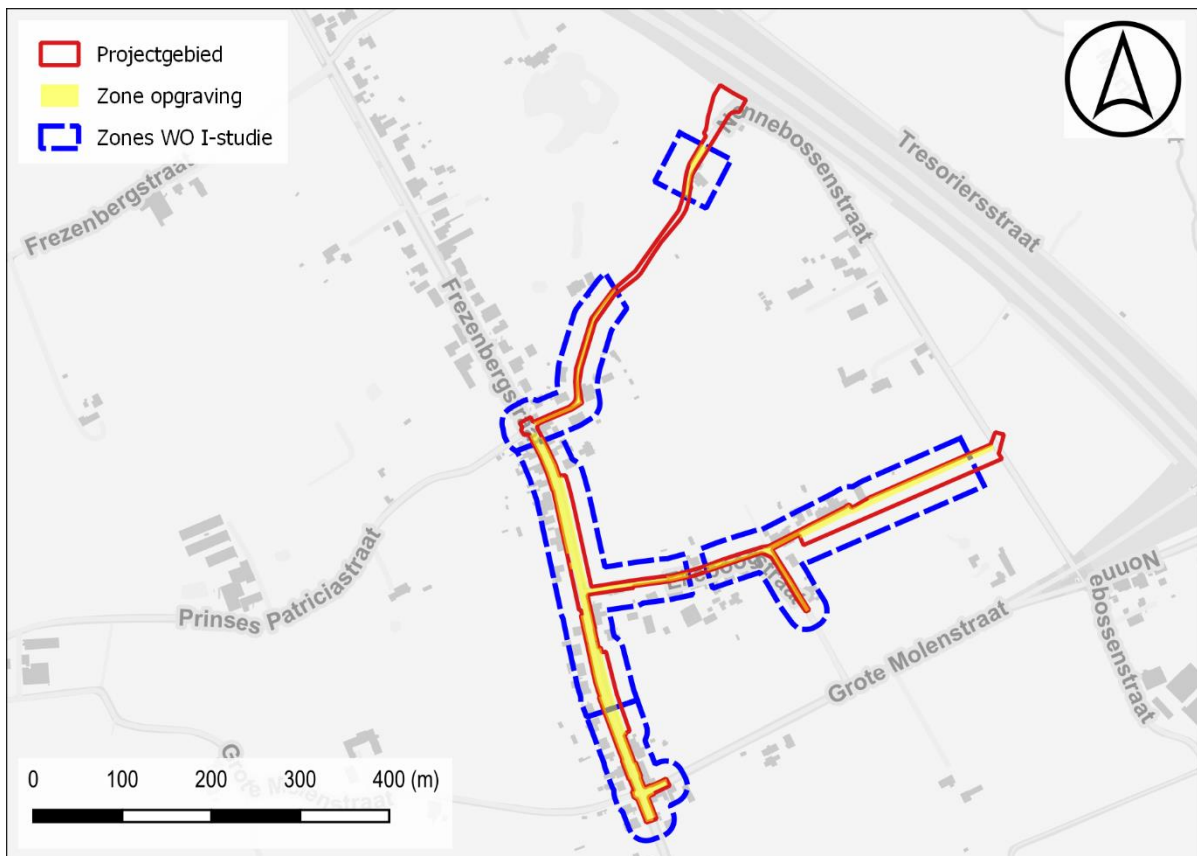
Explosieven en munitie

- Welke munitie en type explosieven zijn aangetroffen?
- Welke datering kan vastgesteld worden?
- Zijn clusters van granaatinslagen vast te stellen?

1.4.2 Onderzoeksmethode en –strategie

1.4.2.1 Afbakening

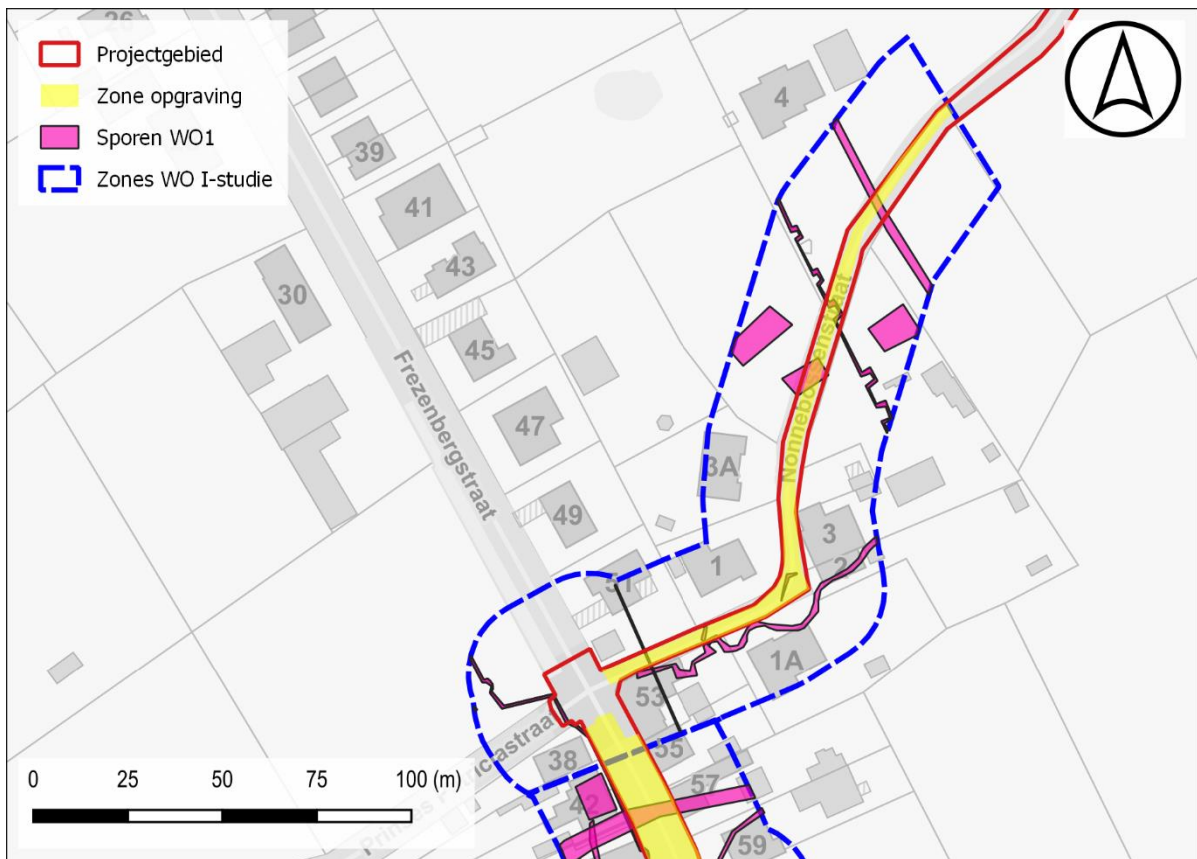
De resultaten van de historische studie wijzen op een zeer grote trefkans inzake gesneuvelden en relictten uit WOI. De zones die in de historische studie zijn afgebakend worden in deze integraal overgenomen als zones die opgegraven dienen te worden. Ter hoogte van de zone voor grondverbetering worden geen bodemingrepen voorzien, verder onderzoek is er niet noodzakelijk. **De zone die moet worden opgegraven heeft een oppervlakte van ca. 10 335 m².**

Figuur 3: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

Figuur 4: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

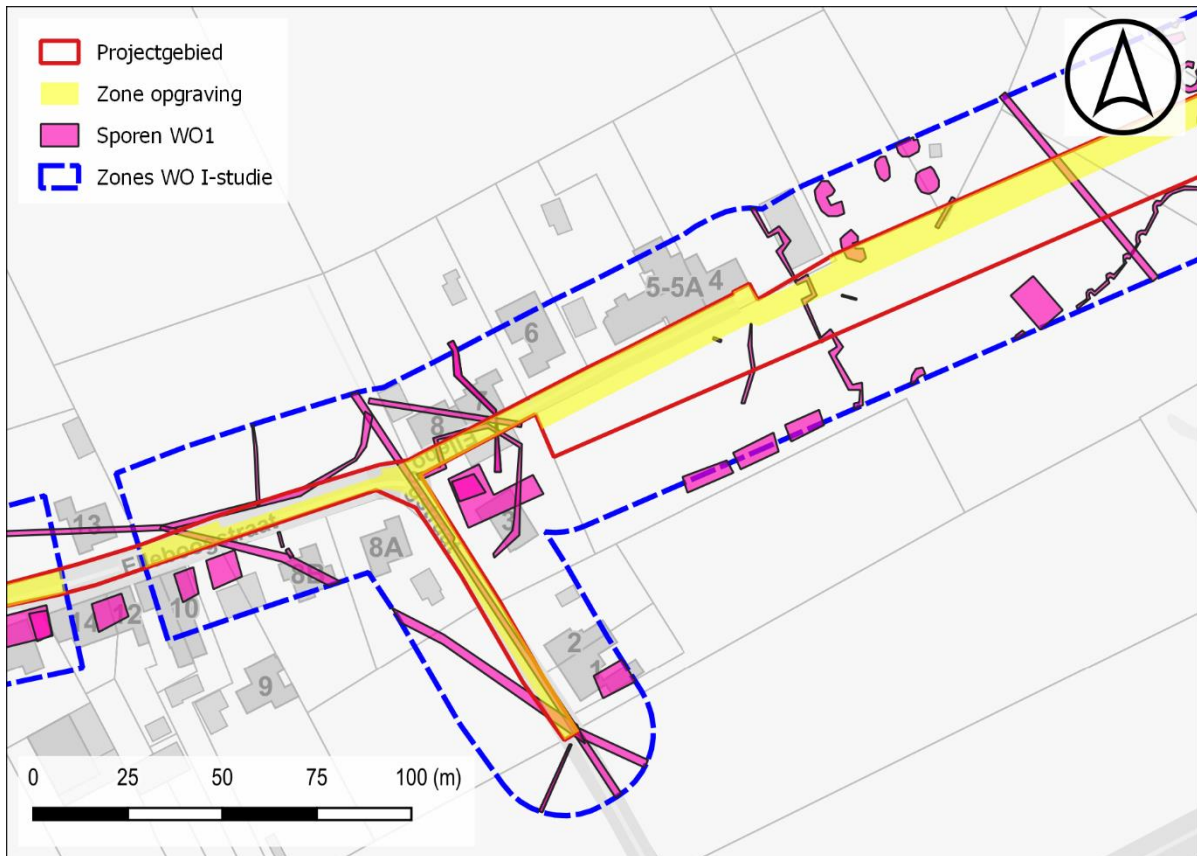
Figuur 5: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

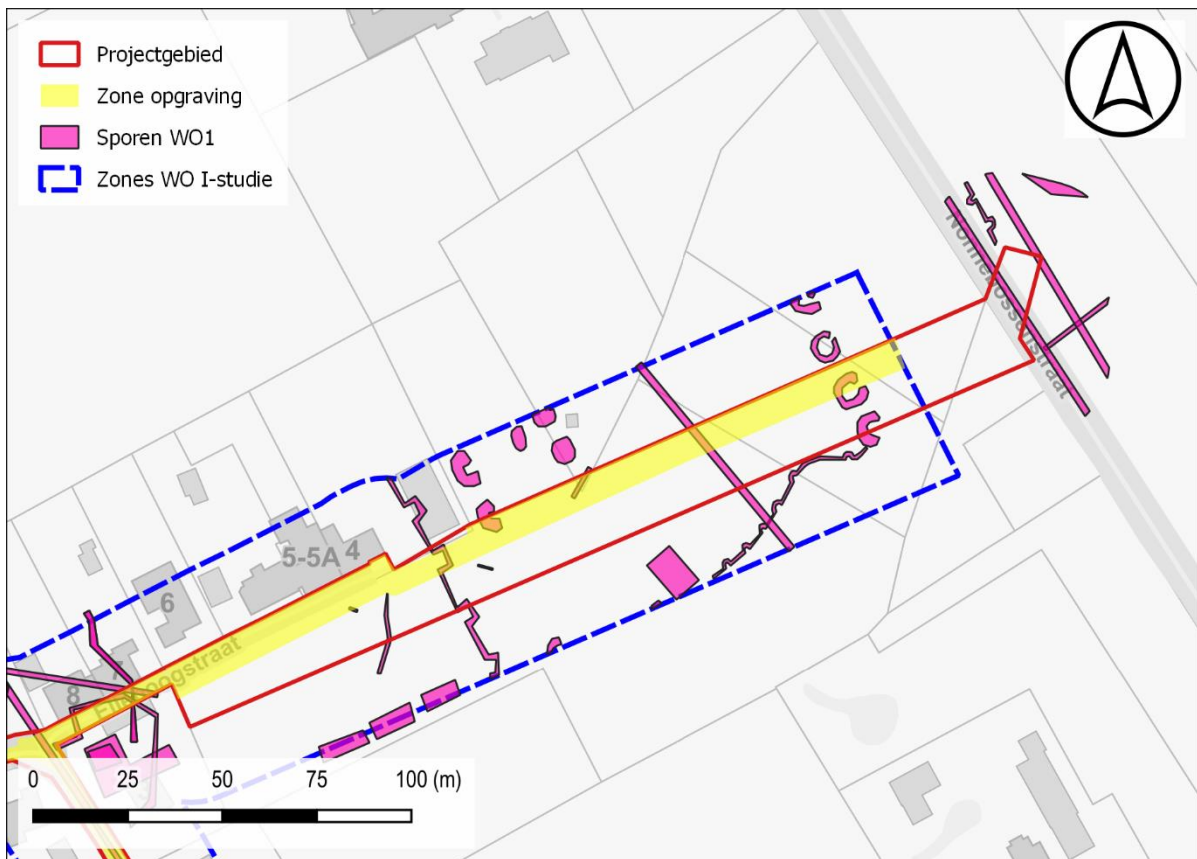
Figuur 6: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

Figuur 7: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

Figuur 8: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

Figuur 9: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

1.4.2.2 *Methode Opgraving*

De opgraving is van toepassing op de geselecteerde zones van het projectgebied, zowel de riolerings- en wegeniswerken als de uitgraving van de nieuwe grachten. De planning en de concrete organisatie van deze archeologische werken is te bepalen na overleg met de bouwheer en de aannemer van de algemene bouwwerken, waarbij volgende zaken in acht worden genomen:

- Er worden binnen de geselecteerde zones geen graafwerken uitgevoerd, die niet gecommuniceerd werden met de veldwerkleider of de erkend archeoloog.
- Na het wegnemen van de bestaande bestrating wordt vóór het weghalen van de oude riolering en het plaatsen van de nieuwe, de (deel)zone afgegraven onder begeleiding van de erkend archeoloog/veldwerkleider. Dit kan gefaseerd gebeuren.
- Bij het aantreffen van archeologische sporen worden deze geregistreerd en ingemeten volgens de Code van Goede Praktijk, rekening houdend met de bepalingen voor een opgraving zonder complexe verticale stratigrafie. Voor deze archeologische registraties dient voldoende tijd gerekend te worden zodanig deze op een correcte en veilige manier uitgevoerd kunnen worden.
- De registraties dienen in veilige omstandigheden te gebeuren. Bij afgraven is een OCE-deskundige aanwezig.
- Bij het aantreffen van menselijke resten wordt een fysisch antropoloog ingeschakeld. Bij het vrijleggen van menselijke resten wordt aandacht geschonken aan de nodige staalnames in functie van parasitologisch onderzoek. Bij de verwerking vindt specifiek fysisch antropologisch onderzoek plaats op de aangetroffen menselijke resten.
- Er dient rekening gehouden te worden met de nodige staalnames. Van houten structuren (loopgraven, schuilplaatsen,...) worden houtstalen genomen in functie van houtsoortbepaling en herkomstbepaling. Bij sporen met sterk organische vulling kunnen macrorestenstalen genomen worden.
- Er dient rekening gehouden te worden met conservatie van vondsten (metaal, hout, glas, textiel,..)

De afgraving gebeurt door een graafmachine met tandeloze bak, deze dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen. Vóór het terreinwerk aanvang neemt, bekomt de veldwerkleider de nodige leidingplannen. Deze plannen dienen continu aanwezig te zijn gedurende de uitvoering van het archeologisch veldwerk.

De uitvoering van de opgraving gebeurt volgens de Code Goede Praktijk, eventueel aangevuld met bijkomende maatregelen indien de sporen en/of vondsten daartoe aanleiding geven. Deze eventuele maatregelen worden bepaald door de erkend archeoloog.

De opgraving wordt als succesvol beschouwd indien alle waargenomen archeologische entiteiten op een wetenschappelijke wijze onderzocht zijn, er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het eindrapport wordt opgeleverd.

1.4.2.3 *Staalname en conservatie*

Er moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van stoffelijke resten van gesneuvelden. Deze resten zullen moeten worden bekeken door een fysisch antropoloog, in functie van leeftijd, geslacht, pathologieën, ...

Tevens wordt in de offerte een stelpost voorzien die kan aangesproken worden voor bijkomend natuurwetenschappelijk onderzoek indien dit relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

1.4.2.4 *Uitvoeringstermijn*

De uitvoeringstermijn van het veldwerk is sterk afhankelijk van de planning en de organisatie van de algemene aannemingswerken en de densiteit van de aangetroffen sporen/structuren. Bijgevolg is de termijn van het veldwerk moeilijk in te schatten. Hieronder een raming:

Veldwerk: ca. 50 werkdagen

Bijkomend onderzoek:

- Opgraving gesneuvelden militairen: per lichaam 1 werkdag

Verwerking en rapportage: ca. 100 mandagen

Verwerking gesneuvelden militairen: ca. per lichaam 2 werkdagen voor archeologen en 3 werkdagen voor fysisch antropoloog.

1.4.2.5 *Kostenraming*

Veldwerk:

Archeologisch personeel: ca. 75 000 euro, excl. Kraanwerk

OCE-deskundige: ca. 50 000 euro voor ca. 50 dagen veldwerk

Verwerking:

50 000 EUR, exclusief fysisch antropologisch onderzoek en NWO.

Gesneuvelden (veldwerk + verwerking):

Voor VH 20 gesneuvelden: ca. 60 000 EURO.

1.4.2.6 *Competenties van de uitvoerders*

Het opgravingsteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder begeleiding van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk. Hij/zij heeft minimaal 5 onderzoeken uitgevoerd op lijntrajecten doorheen Eerste Wereldoorlog-sites.
- een assistent-archeoloog voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk. Hij/zij heeft minimaal 5 onderzoeken uitgevoerd op Eerste Wereldoorlog-sites.
- twee assistent-archeologen voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk.
- een assistent-aardkundige, deze staat in voor de bodemkundige waarnemingen tijdens het onderzoek.

- een OCE-deskundige. Bij het terreinwerk dient namelijk rekening gehouden te worden met aanwezigheid van onontplofte oorlogsmunitie en -explosieven, de aanwezigheid van een OCE-deskundige is daarom aangewezen.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet, onder toezicht van de erkende archeoloog.

De erkend archeoloog/veldwerkleider heeft de verantwoordelijkheid over het project en staat in voor onder meer de melding van de aanvang van de opgraving, het indienen van het archeologierapport en het eindverslag. Zij/hij is verantwoordelijk voor het goede verloop van het onderzoek en het naleven van de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk (versie 4.0) en het Programma van Maatregelen.

Wanneer de veldwerkleider tijdens het onderzoek van oordeel is dat advies moet ingewonnen worden van een bodemkundige, een natuurwetenschapper, geofysicus, conservator, een materiaal- of periodedeskundige, dan dienen deze bij het onderzoek betrokken te worden.

1.4.2.7 *Randvoorwaarden*

De opgraving wordt uitgevoerd binnen de bepalingen die zijn uitgezet in de Code van Goede Praktijk (versie 4.0). Er worden geen afwijkingen van het Programma van Maatregelen verwacht. Eventuele afwijkingen zullen beschreven en gemotiveerd worden in het archeologierapport en het eindverslag van de opgraving.

1.4.2.8 *Vondsten*

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het onderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Bij de start van de opgraving worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van de vondsten plaats.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Niet van toepassing

KAARTMATERIAAL

Niet van toepassing

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 3: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	10
Figuur 4: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	10
Figuur 5: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	11
Figuur 6: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	11
Figuur 7: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	12
Figuur 8: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	12
Figuur 9: Zones opgraving weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	13

